

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
(спеціалізації "Оподаткування")
денної форми навчання

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 2 від 23.09.2014 р.

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач Іващенко Г. А.

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Економічний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" (спеціалізації "Оподаткування") денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. Г. А. Іващенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 44 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами; плани лекцій, практичних занять; завдання для самостійної роботи студентів; індивідуально-консультативну роботу; методики активізації процесу навчання; систему поточного та підсумкового контролю знань студентів; комплекс компетентностей, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" (спеціалізації "Оподаткування") денної форми навчання.

Вступ

В умовах динамічного ринкового середовища ускладнюється процес прийняття фінансових та управлінських рішень. Правильне рішення може бути прийняте лише у тому випадку, якщо воно ґрунтується на результатах аналізу відповідних аспектів діяльності підприємства. Разом із тим, економічний аналіз дозволяє вирішувати одне з головних для підприємств питань – ефективності діяльності, порівнюючи результати з витратами або ресурсами.

Кожен інвестор, менеджер, бухгалтер чи фінансист повинен мати чітке уявлення про економічний аналіз, порядок, методи його здійснення та способи оформлення результатів для того, щоб ефективно працювати та спілкуватися у діловому світі. Нові підходи, напрями, методики, інструментарій економічного аналізу, розширення їх практичного застосування викликають необхідність у підготовці висококваліфікованих спеціалістів-аналітиків, здатних у стислі терміни здійснювати аналітичні процедури та оперативно реагувати на виявлені в процесі аналізу недоліки.

Значення проведення економічного аналізу на підприємствах полягає в тому, що за його результатами у суб'єктів господарювання в умовах кризової економіки з'являється можливість якісніше здійснювати управління щодо забезпечення стабільного розвитку підприємства, оперативно реагувати на зміни його ринкового середовища, спостерігати за показниками, що впливають на ефективність використання ресурсів підприємства.

Навчальна дисципліна "Економічний аналіз" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" (спеціалізації "Оподаткування") денної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3.5	Галузь знань 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова
Модулів – 2	Напрямок підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит"	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		3-й
Загальна кількість годин – 126		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 3	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції
		34 год
		Практичні, семінарські
		34 год
		Самостійна робота
		58 год
		Вид контролю
		залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни "Економічний аналіз" є вивчення та засвоєння методики аналізу використання ресурсів підприємств, визначення величини та характеру резервів підвищення ефективності господарювання, оцінювання економічних показників роботи підприємств.

Завдання навчальної дисципліни "Економічний аналіз":

вивчення організаційних форм економічного аналізу і використання його інформації в управлінні підприємствами;

методики використання матеріальних, фінансових, інформаційних і трудових ресурсів підприємства та особливості організації економічного аналізу.

Предметом вивчення є господарські процеси підприємств, соціально-економічна ефективність і кінцеві результати їхньої діяльності, що складаються під впливом об'єктивних і суб'єктивних факторів, які одержують відображення через систему економічної інформації.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічні результати господарської діяльності підприємств.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів.

Необхідною навчальною базою дисципліни є засвоєння знань із таких навчальних дисциплін як: "Бухгалтерський облік", "Статистика", "Фінанси і кредит", "Менеджмент", "Маркетинг", "Економіка підприємства", "Математика для економістів", правові дисципліни.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

теоретичні основи економічного аналізу та його інформаційну базу;

порядок проведення економічного аналізу на підприємстві;

методику проведення економічного аналізу зовнішніми та внутрішніми користувачами;

уміти:

оперувати основними поняттями економічного аналізу;

уміти застосовувати прийоми і методи економічного аналізу, обирати найбільш оптимальні з них для вирішення конкретних аналітичних завдань;

визначати основні економічні показники діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку;

оцінювати економічну ефективність використання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів та необоротних активів;

аналізувати фінансову стійкість, ділову активність, ліквідність, платоспроможність, грошові кошти і грошові потоки підприємства за обліковими та звітними даними;

визначати напрями поліпшення платоспроможності, запобігання банкрутству підприємств, зниження фінансового ризику діяльності підприємства;

систематизувати інформаційне забезпечення аналізу діяльності підприємств.

Перелік вмінь та навичок, які повинні бути сформовані у студента в процесі засвоєння даної навчальної дисципліни містить:

загально-функціональні вміння та навички, що полягають в узагальненні та критичному оцінюванні існуючих традиційних та економіко-математичних методів і методик економічного аналізу діяльності підприємств;

предметно-видові вміння та навички включають уміння: організувати аналітичну роботу на підприємствах; здійснювати аналіз трудових ресурсів, основних засобів, випуску готової продукції, фінансового стану, фінансових результатів, а також здійснювати оцінювання ефективності діяльності підприємств і пошук напрямів її підвищення.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
EA* 1	Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві	Здатність визначати ефективність аналітичного процесу основних економічних показників
		Формування комплексного інструментарію для проведення економічного аналізу
		Формування системи фінансових показників
		Здатність визначати ключові напрями підвищення рівня прибутковості підприємства
EA* 2	Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства	Упровадження ключових напрямів ефективності діяльності підприємства
		Оптимізація структури трудових ресурсів
		Оптимізація використання довгострокових активів підприємства
		Розрахунок резервів використання матеріальних ресурсів
		Здатність зниження витрат на підприємстві

* Економічний аналіз

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

1.1. Сутність, роль і значення економічного аналізу як наукової дисципліни в умовах ринкової економіки. Поняття аналізу і синтезу. Розвиток економічного аналізу як науки. Значення економічного аналізу в управлінні підприємствами й організаціями як методу обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів, оцінювання економічної ефективності господарювання. Термінологічні поняття економічного аналізу.

1.2. Предмет, об'єкт, завдання та зміст економічного аналізу. Предмет, об'єкт, мета, завдання, зміст економічного аналізу. Господарські процеси як предмет економічного аналізу. Зміст і завдання економічного аналізу на підприємствах і організаціях в умовах ринкової економіки.

1.3. Фактори й резерви виробництва, які досліджуються в економічному аналізі. Поняття та класифікація факторів та резервів. Детерміновані і стохастичні факторні системи. Види детермінованих факторних систем.

1.4. Характеристика системи показників, що формується у процесі проведення економічного аналізу. Основні вимоги у ході формування системи показників. Система показників, використовуваних в аналізі. Класифікація показників. Формування аналітичних показників. Одиниці виміру показників.

1.5. Основні принципи, на яких базується економічний аналіз. Принципи економічного аналізу: науковість, об'єктивність, оперативність, масовість, системність і комплексність, ефективність.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

2.1. Метод економічного аналізу і його особливості. Визначення методу і його особливостей. Поняття про методику і методологію наукового пізнання.

2.2. Методичні прийоми економічного аналізу. Елімінування як метод розрахунку впливу факторів. Прийоми елімінування: ланцюгових

підстановок, абсолютних і відносних різниць. Прийом порівняння, його застосування в аналізі господарської діяльності. Види порівняння. Забезпечення порівнянності показників. Балансовий метод. Використання балансових ув'язувань для визначення величини невідомих показників і факторів. Прийом групування.

Економіко-математичні методи, що використовуються в економічному аналізі, їхня класифікація. Лінійне і динамічне програмування, теорія масового обслуговування, мережеві графіки, кластерний аналіз, регресійний аналіз та ін. Особливості та сфери їх використання в економічному аналізі.

Тема 3. Види аналізу і його інформаційне забезпечення

3.1. Класифікація видів аналізу. Класифікація видів та напрямів економічного аналізу. Види економічного аналізу за галузевою ознакою, за ознакою часу, за просторовою ознакою, за суб'єктами, за способом охоплення, за функціональною ознакою. Роль фінансово-економічного, техніко-економічного та функціонально-вартісного аналізу в управлінні діяльністю підприємств. Поняття про фінансовий, стратегічний, оперативний, маржинальний аналіз.

3.2. Інформаційне забезпечення економічного аналізу. Система економічної інформації як база даних для аналізу. Вимоги, яким повинна відповідати система інформації, обліку і звітності. Характеристика найважливіших видів техніко-економічної інформації на підприємствах. Елементи аналітичного процесу. Регламентація аналітичного процесу і можливості його автоматизації. Етапи економічного аналізу. Складання програми економічного аналізу. Організація забезпечення аналітичною інформацією трудового колективу, його ради. Виконавці економічного аналізу, їх функції і обов'язки.

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства

4.1. Загальне оцінювання фінансового стану підприємства. Роль аналізу фінансового стану в прийнятті фінансових рішень. Сутність поняття "фінансовий стан". Завдання аналізу фінансового стану. Джерела інформації для аналізу фінансового стану. Структура форм фінансової звітності.

Етапи експрес-аналізу: перегляд звіту за формальними ознаками; ознайомлення з аудиторськими висновками; виявлення "хворих" статей

у звітності та оцінювання їх у динаміці; ознайомлення з ключовими показниками, що характеризують фінансовий стан підприємства; читання пояснювальної записки, загальне оцінювання майнового та фінансового стану підприємства; формулювання висновків і рекомендацій за результатами аналізу.

Аналіз змін, що відбулися в структурі активів, і їхній вплив на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства. Аналіз матеріальних оборотних активів: виявлення зайвих запасів. Аналіз пасивів підприємства. Склад і співвідношення власного і позикового капіталів на конкретну дату й у динаміці. Оцінювання впливу змін у структурі джерел засобів на фінансовий стан підприємства.

4.2. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Поняття ліквідності і платоспроможності підприємств. Показники ліквідності і платоспроможності, їх зміст та відповідність оптимальним значенням.

4.3. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Типи фінансової стійкості. Перелік та зміст показників фінансової стійкості підприємства.

4.4. Аналіз ефективності використання оборотного капіталу. Перелік, зміст та порядок визначення показників ділової активності. Аналіз структури, динаміки та оборотності оборотних коштів підприємства. Причини змін у структурі оборотних коштів.

4.5. Аналіз грошових потоків. Чистий грошовий потік операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

4.6. Аналіз підприємницького ризику.

4.7. Аналіз дивідендної політики та впливу операцій із цінними паперами на фінансовий стан підприємства.

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності

5.1. Значення, завдання та інформаційна база прибутку і рентабельності. Роль аналізу прибутку і рентабельності в прийнятті фінансових рішень. Види прибутку. Завдання аналізу фінансових результатів. Джерела інформації для аналізу прибутку і рентабельності. Структура форми № 2 "Звіт про фінансові результати".

5.2. Аналіз структури і динаміки валового прибутку та його складових частин. Факторний аналіз валового прибутку від реалізації товарної продукції. Вплив на валовий прибуток від реалізації асортиментних і структурних зрушень, зміни собівартості, відпускних цін, обсягу реалізації, якості продукції. Поняття про факторний аналіз чистого

прибутку підприємств. Визначення впливу факторів. Аналіз розподілу чистого прибутку підприємств.

5.3. Аналіз показників рентабельності. Поняття рентабельності. Система показників рентабельності. Фактори, що впливають на рівень рентабельності. Способи визначення їх впливу.

Змістовий модуль 2

Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства

Тема 6. Аналіз виробництва та реалізації продукції, робіт і послуг

6.1. Зміст і завдання аналізу виробничої програми. Вплив обсягу виробництва та реалізації на фінансові результати підприємств. Завдання аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг. Джерела інформації для аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг (бухгалтерська і статистична звітність).

6.2. Аналіз резервів виробництва і реалізації продукції. Перелік об'ємних показників. Взаємозв'язок об'ємних показників. Баланс товарної продукції. Оцінювання випуску продукції в динаміці. Методика визначення середнього і найменшого відсотка виконання плану з асортименту випущеної продукції. Оцінювання нової і модернізованої продукції. Індeksi якості продукції. Сертифікація продукції. Аналіз сортності продукції. Визначення впливу сортності на випуск продукції. Вплив браку у виробництві на випуск продукції. Аналіз рекламаций.

Поняття комплектності та методика її оцінювання. Оцінювання резервів збільшення випуску продукції за рахунок виконання плану комплектності. Визначення показників ритмічності і аритмічності та їх впливу на випуск продукції.

6.3. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань. Оцінювання обсягів і динаміки реалізації продукції і послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань із постачання: обсяг, терміни, асортимент, якість. Аналіз і оцінювання збуту окремих товарів. Система показників і фактори, що визначають рівень попиту на продукцію і послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень. Роль і сутність аналізу маркетингової діяльності підприємства.

Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

7.1. Загальне оцінювання трудових ресурсів. Завдання аналізу трудових показників. Джерела інформації для аналізу. Система трудових показників і їхнє відображення у звітності з праці. Роль бухгалтерського і оперативного обліку як джерела аналізу трудових ресурсів.

Склад, динаміка й аналіз кількості промислово-виробничого персоналу. Плинність робочої сили і її причини. Форми і зміст перепідготовки кадрів.

Структура фонду робочого часу. Трудова і технологічна дисципліна як фактори, що впливають на величину цілозмінних і внутрішньозмінних втрат робочого часу. Розрахунок втрат у випуску продукції у зв'язку із допущеними втратами робочого часу. Факторний аналіз фонду робочого часу.

7.2. Аналіз показників оцінювання продуктивності праці. Поняття продуктивності праці та трудомісткості. Способи їх визначення. Середній виробіток одного робітника: способи визначення та взаємозв'язок.

7.3. Факторний аналіз продуктивності праці.

7.4. Аналіз формування та використання фонду оплати праці.

Механізм утворення і використання фонду заробітної плати. Поняття про основну і додаткову заробітну плату. Аналіз структури і динаміки фонду оплати праці. Факторний аналіз фонду погодинної і відрядної заробітної плати.

Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства

8.1. Завдання та інформаційна база аналізу довгострокових активів підприємства. Завдання аналізу довгострокових активів. Облікові та позаоблікові джерела інформації для аналізу. Роль бухгалтерського і оперативного обліку як джерела аналізу довгострокових активів.

8.2. Аналіз та оцінювання стану, структури та динаміки основних засобів (фондів) як найважливіших складових довгострокових активів підприємства. Загальне оцінювання стану основних фондів, їхня структура, віковий склад, зношеність. Дострокове вибуття основних фондів. Надлишки, не використовуване устаткування і його вплив на обсяг виробництва. Показники руху основних засобів та їх оцінювання в динаміці. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами та іншими основними фондами.

Аналіз використання фонду робочого часу устаткування. Різні способи вимірювання цього показника. Коефіцієнт змінності. Причини його зміни і шляхи підвищення. Розрахунок впливу на випуск продукції використання устаткування за часом і за потужністю.

8.3. Аналіз показників ефективності використання основних засобів. Фондовіддача як основний показник ефективності використання основних фондів. Вплив на зміну фондівіддачі росту фондоозброєності і продуктивності праці. Визначення впливу на фондівіддачу співвідношення активної і пасивної частини основних виробничих фондів, екстенсивного й інтенсивного використання устаткування, структури й асортименту продукції, що випускається.

8.4. Аналіз використання устаткування і виробничих потужностей на підприємстві. Аналіз використання виробничого потенціалу підприємства. Баланс виробничої потужності підприємства. Показники динаміки виробничої потужності. Визначення резервів росту обсягу продукції за рахунок більш ефективного використання виробничих потужностей.

8.5. Аналіз нематеріальних активів.

Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

9.1. Завдання та інформаційна база аналізу матеріальних ресурсів. Завдання аналізу матеріальних ресурсів. Роль ресурсозберігаючих технологій у підвищенні ефективності виробництва. Облікові та позаоблікові джерела інформації для аналізу.

9.2. Аналіз матеріально-технічного забезпечення підприємства. Аналіз структури і динаміки залишків матеріальних ресурсів. Аналіз виконання плану матеріально-технічного забезпечення. Визначення втрат у випуску продукції за рахунок порушення матеріально-технічного забезпечення.

9.3. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві. Характеристика показників ефективності використання матеріальних ресурсів у виробництві. Аналіз динаміки матеріалоємності продукції підприємства і її найважливіших складових. Факторний аналіз матеріалоємності продукції. Коефіцієнти використання матеріалів. Оцінювання впливу матеріалоємності на випуск продукції. Фактори зміни матеріалоємності: стан техніки і технології, якість сировини і матеріалів,

що перероблюються, нормативна база витрат матеріальних ресурсів на одиницю продукції, брак у виробництві, ритмічність виробництва, використання вторинної сировини. Аналіз нормативної бази з витрачання матеріалів. Оцінювання ефективності проведених заходів щодо економії сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів.

Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції

10.1. Завдання та інформаційна база аналізу витрат на виробництво. Завдання аналізу витрат на виробництво і реалізацію продукції. Роль зниження собівартості в підвищенні рентабельності виробництва. Джерела інформації щодо величини витрат на виробництво.

10.2. Аналіз собівартості продукції за елементами операційних витрат. Аналіз собівартості за елементами витрат. Динаміка і структура витрат. Аналіз собівартості за калькуляційними статтями. Групування витрат на виробництво і їх характеристика та оцінка динаміки.

Характеристика показника витрат на 1 грн товарної продукції. Факторний аналіз показника: двофакторна і трифакторна моделі.

Аналіз впливу прямих матеріальних витрат на собівартість продукції. Аналіз паливно-енергетичних витрат. Аналіз транспортно-заготівельних витрат. Факторний аналіз прямих матеріальних витрат на 1 грн товарної продукції. Трудові витрати. Вплив на собівартість непродуктивних виплат із фонду заробітної плати. Факторний аналіз прямих витрат на оплату праці.

10.3. Аналіз прямих і непрямих витрат. Аналіз загальновиробничих витрат, їх динаміки, структури та розподілу. Аналіз витрат на утримання і експлуатацію обладнання. Оцінювання їх структури та динаміки.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний

модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лекційні	практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві				
<i>Тема 1.</i> Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	7	2	2	3
<i>Тема 2.</i> Метод і методичні прийоми економічного аналізу	14	4	4	5
<i>Тема 3.</i> Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	10	2	2	5
<i>Тема 4.</i> Аналіз фінансового стану підприємства	21	6	6	9
<i>Тема 5.</i> Аналіз прибутку і рентабельності	13	4	4	6
Разом за змістовим модулем 1	65	18	18	28
Змістовий модуль 2. Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства				
<i>Тема 6.</i> Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	15	4	4	7
<i>Тема 7.</i> Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	14	4	4	8
<i>Тема 8.</i> Аналіз довгострокових активів підприємства	16	4	4	7
<i>Тема 9.</i> Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	8	2	2	4
<i>Тема 10.</i> Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 2	61	16	16	30
Усього годин	126	34	34	58

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1.</i> Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві	<i>Завдання 1.</i> Перетворення (продовження, розширення, скорочення) факторних систем	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 11]
	<i>Завдання 2.</i> Застосування способів ланцюгових підстановок	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 11]
	<i>Завдання 3.</i> Застосування способу відносних різниць	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 11]
	<i>Завдання 4.</i> Складання програми економічного аналізу	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [7 – 9; 11]
	<i>Завдання 5.</i> Проведення аналізу майнового стану підприємства	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 12]
	<i>Завдання 6.</i> Визначення типу фінансової стійкості підприємства	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 10; 11]

Закінчення табл. 5.1

1	2	3	4
Змістовий модуль 2. Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства	Завдання 7. Рейтингове оцінювання фінансового стану підприємства	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 12]
	Завдання 8. Проведення аналізу фінансової стійкості підприємства	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 12]
	Завдання 9. Аналіз валового прибутку	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 11]
	Завдання 10. Аналіз асортименту і структури випуску продукції	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [8 – 10; 12]
	Завдання 11. Прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10]
	Завдання 12. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 12]
	Завдання 13. Проведення структурного аналізу витрат на оплату праці	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 11]
	Завдання 14. Аналіз структури основних засобів	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 12]
	Завдання 15. Аналіз вікового складу основних засобів	2	Основна: [1]. Додаткова: [5 – 7]
	Завдання 16. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів	2	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5]
Завдання 17. Аналіз витрат на 1 грн товарної продукції	2	Основна: [1]. Додаткова: [5; 12]	
Разом годин за змістовими модулями		34	

5.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1

Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

Визначити результативний показник та кількісний вплив факторів на нього за допомогою способу абсолютних різниць, якщо відомі такі вихідні дані (табл. 5.2). Зробити висновки.

Таблиця 5.2

Вихідні дані для виконання практичного завдання

Показники	Одиниці вимірювання	Базисний період	Звітний період
Кількість робочих днів, відпрацьованих одним робітником за рік (за умови однозмінного режиму роботи)	дні	237	221
Середня тривалість робочого дня	години	7,6	7,8
Кількість працівників	особи	330	328
Середньогодинний виробіток одного працівника	грн	визначити	визначити

Обсяг річного випуску товарної продукції (в млн грн) ухвалюється: на базовому рівні – як величина, що співпадає з номером студента в списку академічної групи; на звітному рівні – як величина базового рівня, збільшена на 15 відсотків.

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства

Зробити висновок про зміни показників оборотності на підприємстві та шляхи її прискорення. Для цього слід проаналізувати за два роки показники оборотності активів, власного капіталу, дебіторської заборгованості і запасів готової продукції за даними табл. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції підприємства у минулому році склала 23 560 тис. грн, а у звітному – 25 480 тис. грн, вихідні дані для аналізу наведені в табл. 5.3.

Вихідні дані для аналізу показників оборотності

Показники	Минулий рік		Звітний рік	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Підсумок активу балансу	135 450	141 650	14 1650	14 8730
Підсумок першого розділу пасиву балансу	12 135	13 145	13 145	15 285
Дебіторська заборгованість	3 140	3 420	3 420	3 105
Запаси готової продукції	1 130	1 145	1 145	1 185

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності

На підставі даних табл. 5.4 визначити валовий прибуток підприємства за звітний, попередній роки, рентабельність продаж та зробити факторний аналіз зміни цих показників. Вихідні дані надано для першого варіанта.

Таблиця 5.4

Вихідні дані

Варіант	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн		Собівартість реалізації продукції, тис. грн		Валовий прибуток, тис. грн		Відхилення валового прибутку від попереднього періоду
	звітний період	попередній період	звітний період	попередній період	звітний період	попередній період	
1	1 150	1 100	950	970	визначити	визначити	визначити

Кожний наступний варіант вихідних даних збільшується на відсоток, що співпадає з номером прізвища студента у списку академічної групи.

Змістовий модуль 2

Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства

Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг

На підставі вихідних даних табл. 5.5 визначити у відсотках зростання обсягів товарної продукції за 5 років і середньорічний темп її приросту методом середньо-геометричної зваженої величини для 1-го варіанта, що співпадає з першим номером прізвища студента в списку академічної групи (вихідні дані), а кожний наступний варіант обсягу товарної продукції збільшується на відсоток, що співпадає з наступним номером прізвища студента в групі.

Таблиця 5.5

Вихідні дані

Роки	Обсяг товарної продукції	Темпи зростання %	
		базисні	ланцюгові
Перший	50 000	100,0	100,0
Другий	5 200	визначити	визначити
Третій	4 800	визначити	визначити
Четвертий	60 500	визначити	визначити
П'ятий	62 300	визначити	визначити

Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Проаналізувати показники руху робочої сили підприємства, охарактеризувати їх динаміку. Вихідні дані наведені в табл. 5.6.

Таблиця 5.6

Вихідні дані для аналізу руху робочої сили

Показники	2005 рік	2006 рік	2007 рік
1	2	3	4
Прийнято на підприємство	150	163	110
Вибуло з підприємства	275	358	187

1	2	3	4
у тому числі:			
на навчання	5	6	3
у збройні сили	22	18	15
на пенсію та з інших причин, передбачених законом	20	30	27
за власним бажанням	215	260	115
за порушення трудової дисципліни	13	44	27
Середньооблікова кількість працівників	1 700	1 758	1 140

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 46 % (58 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (126 годин). СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами навчальної дисципліни; підготовку до практичних, занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму).

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві				
<i>Тема 1.</i> Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	3	Презентація результатів	Основна: [1 – 4] Додаткова: [4; 8; 9; 11]
<i>Тема 2.</i> Метод і методичні прийоми економічного аналізу	Вивчення лекційного матеріалу, науково-обґрунтований вибір методів економічного аналізу	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 11; 12]
<i>Тема 3.</i> Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	5	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [4; 8; 9; 11]
<i>Тема 4.</i> Аналіз фінансового стану підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	9	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [4; 8; 9; 11]
<i>Тема 5.</i> Аналіз прибутку і рентабельності	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	6	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [8; 9; 12]
Усього за змістовим модулем 1		28		
Змістовий модуль 2				
Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства				
<i>Тема 6.</i> Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Особливості формування системи показників для проведення аналізу виробництва продукції	7	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10; 11]
<i>Тема 7.</i> Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття	8	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [8 – 10; 12]

1	2	3	4	5
<i>Тема 8.</i> Аналіз довгострокових активів підприємства	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	7	Презентація результатів	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5 – 7; 12]
<i>Тема 9.</i> Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	4	Презентація результатів	Основна: [1 – 3]. Додаткова: [5 – 7; 10]
<i>Тема 10.</i> Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до практичного заняття	4	Експрес-опитування	Основна: [1 – 4]. Додаткова: [5 – 7; 10]
Усього за змістовим модулем 2		30		
Усього		58		

6.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

1. Дайте характеристику категорійному апарату економічного аналізу.
2. Охарактеризуйте роль економічного аналізу в системі наук.
3. Наведіть класифікацію факторних систем.

Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу

1. Наведіть особливості використання методів детермінованого факторного аналізу.
2. Дайте характеристику евристичних методів економічного аналізу.
3. Наведіть особливості використання кореляційно-регресійного аналізу для розв'язання економічних завдань.

Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення

1. Знайдіть класифікацію видів та напрямів економічного аналізу в літературних джерелах.
2. Науково обґрунтуйте значення автоматизації збору й аналізу економічної інформації.
3. Наведіть принципи організації інформаційного забезпечення економічного аналізу.
4. Охарактеризуйте виконавців економічного аналізу.

Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства

1. Перерахуйте фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства.
2. Розкрийте основні умови стабілізації фінансового стану підприємства.
3. Наведіть особливості проведення аналізу показників платоспроможності підприємства.

Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності

1. Розкрийте методику проведення аналізу формування і розподілу чистого прибутку підприємства.
2. Охарактеризуйте систему витратних показників рентабельності.
3. Наведіть визначення резервів зростання валового прибутку.
4. Наведіть визначення резервів збільшення чистого прибутку підприємства.

Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг

1. Охарактеризуйте систему показників і факторів, що визначають рівень цін на продукцію і послуги.
2. Розкрийте методику аналізу конкурентоспроможності продукції.
3. Охарактеризуйте методику аналізу виручки від реалізації продукції на експорт.

Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

1. Перерахуйте форми оплати праці і їх вплив на трудові показники.
2. Охарактеризуйте резерви підвищення ефективності використання трудових ресурсів.
3. Розкрийте фактори впливу на рівень продуктивності праці.
4. Перерахуйте джерела інформації для аналізу рівня організації праці на підприємстві.

Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства

1. Розкрийте методику проведення аналізу модернізації та ефективності ремонтів основних фондів.
2. Охарактеризуйте особливості оцінювання капітальних інвестицій підприємства.

3. Розкрийте методику проведення аналізу повноти використання виробничого потенціалу підприємства.

Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання

1. Виділіть роль ресурсозберігаючих технологій у підвищенні ефективності використання матеріальних ресурсів.

2. Розкрийте методику проведення аналізу зворотних відходів підприємства.

3. Висвітліть особливості оцінювання ефективності заходів щодо економії сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів.

4. Дайте визначення оптимального розміру партії закупівель матеріальних ресурсів.

Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції

1. Розкрийте методику проведення аналізу паливно-енергетичних витрат.

2. Розкрийте методику проведення аналізу собівартості окремих видів продукції.

3. Як виявити резерви зниження собівартості продукції?

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практика впровадження та використання нових методів та методик для проведення фінансового аналізу).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних завдань.

8. Методи навчання

У процесі викладання даної навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: лекції проблемного характеру, міні-лекції та робота в малих групах (табл. 8.1 та 8.2).

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	Міні-лекція з питання "Характеристика системи показників, що формується у процесі проведення економічного аналізу"
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	Лекція проблемного характеру з питання "Метод економічного аналізу і його особливості", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	Лекція проблемного характеру з питання "Інформаційне забезпечення економічного аналізу", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства	Міні-лекція з питання "Загальне оцінювання фінансового стану підприємства", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності	Лекція проблемного характеру з питання "Аналіз структури і динаміки валового прибутку та його складових частин", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Міні-лекція з питання "Аналіз резервів виробництва і реалізації продукції", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2
Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Лекція проблемного характеру з питання "Факторний аналіз продуктивності праці", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства	Лекція проблемного характеру з питання "Аналіз та оцінювання стану, структури та динаміки основних засобів (фондів) як найважливіших складових довгострокових активів підприємства"
Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Міні-лекція з питання "Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві"
Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	Лекція проблемного характеру з питання "Аналіз собівартості продукції за елементами операційних витрат"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як

індивідуальними, наприклад, виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 8.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування	Методики активізації процесу навчання
1	2	4
<i>Тема 1.</i> Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	<i>Завдання 1.</i> Перетворення (продовження, розширення, скорочення) факторних систем	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Метод і методичні прийоми економічного аналізу	<i>Завдання 2.</i> Застосування способів ланцюгових підстановок	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 3.</i> Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	<i>Завдання 3.</i> Складання програми економічного аналізу	Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Аналіз фінансового стану підприємства	<i>Завдання 4.</i> Визначення ключових факторів фінансової стійкості підприємства	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 5.</i> Аналіз прибутку і рентабельності	<i>Завдання 5.</i> Аналіз валового прибутку	Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	<i>Завдання 6.</i> Аналіз асортименту і структури випуску продукції	Робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 7.</i> Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	<i>Завдання 7.</i> Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами	Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Аналіз довгострокових активів підприємства	<i>Завдання 8.</i> Аналіз структури основних засобів	Робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу

1	2	3
Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Завдання 9. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів	Презентація результатів, банки візуального супроводу
Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	Завдання 10. Аналіз витрат на 1 грн товарної продукції	Презентація результатів, банки візуального супроводу

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів урахує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюють протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів);

модульний контроль, що здійснюється, ураховуючи поточний контроль за відповідний змістовий модуль, і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводять у формі семестрового заліку.

Поточний контроль із даної навчальної дисципліни проводять у таких формах: активна робота на лекційних заняттях; активна участь у виконанні практичних завдань; перевірка есе на задану тематику; проведення поточного тестування; проведення письмової контрольної роботи; експрес-опитування.

Модульний контроль із даної навчальної дисципліни проводять у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань

студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводять як проміжний міні-екзамен із ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводять у формі семестрового екзамену. **Семестрові екзамени** – форма оцінювання підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводять як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час практичних занять здійснюються за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу з навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

уміння поєднувати теорію з практикою в процесі розгляду виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Письмова контрольна робота проводиться 1 раз на семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюють оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, уміння систематизувати знання з окремих тем, уміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, уміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та опрацювання, самореалізація на практичних заняттях.

Критеріями оцінювання есе є: здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції щодо певного проблемного питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль за знаннями та компетентностями студентів із навчальної дисципліни здійснюють на підставі проведення колоквіуму. Колоквіум охоплює програму дисципліни та передбачає визначення рівня знань і ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1). Завдання колоквіуму складається із 4 практичних завдань, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента й рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Студента слід **уважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Зразок білета для колоквіуму

БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (стереотипне). Визначте та проаналізуйте динаміку показників, що характеризують фінансову стійкість підприємства (за даними табл. 9.1). Розробіть пропозиції щодо підвищення фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 9.1

Вихідні дані для аналізу фінансової стійкості підприємства

Показники	На початок року	На кінець року	Абсолютне відхилення
Власний капітал, тис. грн	2 850	4 350	визначити
Довгострокові зобов'язання, тис. грн	290	340	визначити
Поточні зобов'язання, тис. грн	3 100	3 200	визначити
Коефіцієнт фінансової незалежності	визначити	визначити	визначити
Коефіцієнт фінансового ризику	визначити	визначити	визначити
Коефіцієнт фінансової стійкості	визначити	визначити	визначити
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	визначити	визначити	визначити

Завдання 2 (діагностичне). На підставі даних табл. 9.2 визначте валовий прибуток підприємства за звітний, попередній роки, рентабельність продаж та зробіть факторний аналіз зміни цих показників. Вихідні дані надано для першого варіанта.

Вихідні дані

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн		Собівартість реалізації продукції, тис. грн		Валовий прибуток, тис. грн		Відхилення валового прибутку від попереднього періоду
звітний період	попередній період	звітний період	попередній період	звітний період	попередній період	
1 150	1 100	950	970	визначити	визначити	визначити

Завдання 3 (евристичне). Перед начальником виробничого відділу підприємства стоять такі завдання: 1) визначити структуру виробничої програми, який вид продукції займає найбільшу, а який найменшу питому вагу; 2) проаналізувати виконання плану асортименту продукції (результати аналізу занести до табл. 9.4, використовуючи такі способи розрахунку: за середнім процентом асортиментності; за найменшим процентом; за питомою вагою у загальному переліку назв виробів, за якими виконано план випуску продукції; 3) розкрити причини недовиконання плану за асортиментом; вказати, які з причин є зовнішніми, а які внутрішніми; 4) зробити відповідні висновки. Вихідна інформація наведена в табл. 9.3. Заповнити табл. 9.4.

Таблиця 9.3

Показники, що характеризують виконання виробничої програми підприємства

Вид продукції	Обсяг виробництва, тис. грн	
	план	факт
шпалери під фарбування	498,9	505,2
фотошпалери	28,2	32,5
шпалери звичайні	174,2	154,3
шпалери водонепроникні	75,3	45,3
ґрунтувальні суміші	21,5	15,5
клей для шпалер	253,6	263,2
утеплювачі для шпалер	30,2	25,5
Разом	?	?

Аналіз виконання плану асортименту продукції підприємства

Види продукції	Обсяг виробництва				у рахунок асортименту, тис. грн	Виконання плану, %
	план		факт			
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %		
шпалери						
....						

Завдання 4 (діагностичне). Зробіть висновок про зміни показників оборотності на підприємстві та шляхи її прискорення. Для цього слід проаналізувати за два роки показники оборотності активів, власного капіталу, дебіторської заборгованості і запасів готової продукції за даними табл. Чистий дохід від реалізації продукції підприємства у минулому році склав 23 560 тис. грн, а у звітному – 25 480 тис. грн. Вихідні дані для аналізу наведені в табл. 9.5.

Вихідні дані для аналізу показників оборотності

Показники	Минулий рік		Звітний рік	
	на початок року	на кінець року	на початок року	на кінець року
Підсумок активу балансу	135 450	141 650	141 650	148 730
Підсумок першого розділу пасиву балансу	12 135	13 145	13 145	15 285
Дебіторська заборгованість	3 140	3 420	3 420	3 105
Запаси готової продукції	1 130	1 145	1 145	1 185

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

Таблиця 10.1

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності		Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей		
						Форми контролю	Макс. бал 100,00	
1	2	3	4	5		6	7	
Змістовий модуль 1. Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві								
Оптимізація управління фінансово-економічними процесами на підприємстві	Здатність визначати ефективність аналітичного процесу основних економічних показників	1	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	Робота на лекції	0,3
				2	Практичне заняття	Перетворення (продовження, розширення, скорочення) факторних систем	Виконання практичного завдання	3
			СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, порівняльна характеристика вітчизняних та закордонних форм фінансової звітності підприємства	Перевірка домашніх завдань	2
		2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	Робота на лекції	0,3
				2	Практичне заняття	Застосування способу ланцюгових підстановлень	Виконання практичного завдання	3
			СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, науково-обґрунтований вибір методів економічного аналізу	Перевірка домашніх завдань	2
	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу	Робота на лекції	0,3	
			2	Практичне заняття	Застосування способу відносних різниць	Виконання практичного завдання	3	
		СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу	Перевірка домашніх завдань	2	
	4	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення	Робота на лекції	0,3	
			2	Практичне заняття	Складання програми економічного аналізу	Активна участь у виконанні практичних завдань	3	
		СРС	3	Підготовка до занять	Підготовка до практичних занять	Опитування за темами	2	
						Перевірка домашніх завдань	2	

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4	5		6	7		
Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства	Формування системи фінансових показників	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства	Робота на лекції	0,3	
				2	Практичне заняття	Проведення аналізу майнового стану підприємства	Виконання практичного завдання	3	
			СРС	3	Підготовка до занять	Підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2	
		6	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства	Робота на лекції	0,3	
				2	Практичне заняття	Визначення типу фінансової стійкості підприємства. Поточна контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань Поточна контрольна робота	3 2	
			СРС	3	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2	
	Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства	Здатність визначати ключові напрями підвищення рівня прибутковості підприємства	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства	Робота на лекції	0,3
					2	Практичне заняття	Рейтингова оцінка фінансового стану підприємства	Виконання практичного завдання	3
				СРС	3	Підготовка до занять	Особливості формування систем показників для проведення аналізу фінансового стану підприємства	Перевірка домашніх завдань	2
			8	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності	Робота на лекції	0,3
					2	Практичне заняття	Проведення аналізу фінансової стійкості підприємства	Виконання практичного завдання	3
				СРС	3	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до колоквіуму	Перевірка домашніх завдань	2
9			Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності	Робота на лекції	0,3	
				2	Практичне заняття	Аналіз валового прибутку. Колоквіум	Виконання практичного завдання	3	
			СРС	3	Підготовка до занять	Підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2	
Змістовий модуль 2									
Нарощування рівня ефективності діяльності підприємства									
				10	Ауд.	2	Практичне заняття	Аналіз асортименту і структури випуску продукції	Активна участь у виконанні практичних завдань
	2	Лекція				Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Робота на лекції	0,3	
	СРС	3			Підготовка до занять	Підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2	

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4	5		6	7	
	Впровадження ключових напрямів ефективності діяльності підприємства	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Робота на лекції	0,3
				2	Практичне заняття	Прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства	Виконання практичного завдання	3
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2
		12	Ауд.	2	Практичне заняття	Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами	Виконання практичного завдання	3
				2	Лекція	Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Робота на лекції	0,3
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять. Підготовка до колоквиуму	Перевірка домашніх завдань	2
	Оптимізація структури трудових ресурсів	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Робота на лекції	0,3
			Ауд.	8	Практичне заняття	Проведення структурного аналізу витрат на оплату праці	Активна участь у виконанні практичного завдання	3
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	2
		14	Ауд.	2	Практичне заняття	Аналіз структури основних засобів	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
				2	Лекція	Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства	Опитування за темами	2
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Робота на лекції	0,3
	Оптимізація використання довгострокових активів підприємства	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства	Робота на лекції	0,3
				2	Практичне заняття	Аналіз вікового складу основних засобів	Виконання практичного завдання	3
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Есе	2
16		Ауд.	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	1	
			2	Лекція	Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Робота на лекції	0,3	
		2	Практичне заняття	Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів	Виконання практичного завдання	3		
СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Поточна контрольна робота	2			
СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	1			

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4	5		6	7	
	Здатність зниження витрат на підприємстві	17	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції	Робота на лекції	0,2
				2	Практичне заняття	Аналіз витрат на 1 грн товарної продукції	Виконання практичного завдання	3
			СРС	4	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять	Перевірка домашніх завдань	1
ВСЬОГО годин			126	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни			100	
З них								
аудиторні			68					
самостійна робота			58					

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
5.3	10.6	7.3	17.9	12.6	10.6	12.6	12.6	6.3	4.2	
Колоквіум										

Примітка. T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	ДЗ	Перевірка есе	Експрес-опитування	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього	
ЗМ1	Тема 1	1 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 2	2 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 2	3 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 3	4 тиждень	0.3	3	2	–	2	–	7.3	
	Тема 4	5 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 4	6 тиждень	0.3	3	2	–	–	2	7.3	
ЗМ2	Тема 4	7 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 5	8 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 5	9 тиждень	0.3	3	2	–	–	2	7.3	
	Тема 6	10 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 6	11 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 7	12 тиждень	0.3	3	2	2	–	–	7.3	
	Тема 7	13 тиждень	0.3	3	2	–	–	–	5.3	
	Тема 8	14 тиждень	0.3	3	1	–	2	–	6.3	
	Тема 8	15 тиждень	0.3	3	1	2	–	–	6.3	
	Тема 9	16 тиждень	0.3	3	1	–	–	2	6.3	
Тема 10	17 тиждень	0.2	3	1	–	–	–	4.2		
Усього			5	51	30	4	4	4	2	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ (табл. 10.4).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

11. Рекомендована література**11.1. Основна**

1. Іващенко Г. А. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з першого модуля навчальної дисципліни "Економічний аналіз та аудит" для студентів за спеціальністю 8.050114 "Оподаткування" усіх форм навчання / Г. А. Іващенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 44 с.

2. Огієнко А. Д. Економічний аналіз : конспект лекцій для студентів спец. 6.050100 "Оподаткування" усіх форм навчання / А. Д. Огієнко, Г. А. Іващенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 64 с.

3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – Х. : Знання, 2007. – 668 с.

4. Экономический анализ: учеб. пособ. / Е. Ф. Кожанова, И. П. Отенко, Т. М. Серикова и др. – Х. : ХНЭУ, 2009. – 338 с.

11.2. Додаткова

5. Андреева Г. И. Экономический анализ : навч.-метод. посіб. / Г. И. Андреева. – К. : Знання, 2008. – 263 с.

6. Боровиков В. STATISTICA. Искусство анализа данных на компьютере: Для профессионалов / В. Боровиков. – 2-е изд. – СПб. : Питер, 2003. – 688 с.

7. Булатів А. С. Економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / А. С. Булатів. – К. : Знання, 2007. – 408 с.

8. Куліков П. М. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства : навч. посіб. / П. М. Куліков, Г. А. Іващенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 152 с.

9. Маргасова В. Г. Фінансові ризики функціонування системи менеджменту акціонерних товариств / В. Г. Маргасова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 1. – С. 136–142.

10. Отенко І. П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства : наукове видання / І. П. Отенко, Л. М. Малярець, Г. А. Іващенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.

11. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : навч. посіб. / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 252 с.

12. Полтавська Є. О. Конкурентний аналіз : навч. посіб. / Є. О. Полтавська, Г. А. Іващенко, П. М. Куліков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 200 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Економічний аналіз" за Національною рамкою кваліфікацій України

40

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу					
Організація послідовності етапів проведення економічного аналізу	Сутність поняття економічного аналізу	Знання категоріального апарату економічного аналізу та основних етапів організації проведення економічного аналізу	Визначати фактори, резерви та показники економічного аналізу	Презентувати результати організації проведення економічного аналізу	Відповідальність за правильність визначення факторів, резервів та показників економічного аналізу
Тема 2. Метод і методичні прийоми економічного аналізу					
Ідентифікувати методичні прийоми економічного аналізу та визначати сфери їх застосування	Класифікація традиційних прийомів економічного аналізу	Класифікація методів та прийомів економічного аналізу	Використовувати методи економічного аналізу в кожній конкретній ситуації, яка склалася на підприємстві	Презентувати результати використання методів та прийомів економічного аналізу	Відповідальність за точність і коректність обраного методу або прийому економічного аналізу
Тема 3. Види економічного аналізу та його інформаційне забезпечення					
Визначати види економічного аналізу та перевіряти адекватність його інформаційного забезпечення	Визначати форми фінансової звітності підприємства	Знання видів економічного аналізу	Обирати інформаційне забезпечення для кожного виду економічного аналізу	Презентувати форми фінансової та статистичної звітності	Відповісти за коректність інформаційного забезпечення економічного аналізу

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Аналіз фінансового стану підприємства					
Формувати напрями підвищення рівня фінансового стану підприємства	Визначати тип фінансової стійкості підприємства	Знання методик аналізу фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства	Проводити оцінювання та аналіз фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та платоспроможності підприємства	Презентувати результати аналізу фінансового стану підприємства	Відповісти за коректність проведеного аналізу фінансового стану підприємства
Тема 5. Аналіз прибутку і рентабельності					
Проводити аналіз прибутку і рентабельності	Визначати чистий прибуток підприємства	Знання основних етапів методики факторного аналізу валового прибутку	Проводити аналіз фінансових результатів підприємства	Презентувати результати аналізу прибутку і рентабельності	Відповісти за коректність проведеного аналізу прибутку і рентабельності
Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг					
Виявляти резерви виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Основні етапи проведення аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Знання особливостей проведення аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Обирати методику проведення аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Презентувати результати аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг	Відповісти за точність і коректність проведеного аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт і послуг
Тема 7. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці					
Проводити аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Визначення ключових показників використання трудових ресурсів	Знання методичних основ розрахунку витрат на оплату праці	Обирати метод для проведення аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Презентувати результати проведеного аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	Відповісти за точність і коректність проведеного аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці
Тема 8. Аналіз довгострокових активів підприємства					
Проводити аналіз довгострокових активів підприємства	Визначення етапів аналізу довгострокових активів підприємства	Знання методів проведення аналізу довгострокових активів підприємства	Обирати методику проведення аналізу довгострокових активів підприємства	Презентувати результати проведення аналізу довгострокових активів підприємства	Відповісти за точність і коректність проведеного аналізу довгострокових активів підприємства

1	2	3	4	5	6
Тема 9. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання					
Підвищення рівня ефективності використання матеріальних ресурсів підприємства	Поняття "матеріаловіддача" та "матеріалоємність"	Знання основних етапів проведення аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Обирати методи та показники для проведення аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Презентувати результати проведеного аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання	Відповідальність за точність і коректність проведеного аналізу матеріальних ресурсів та ефективності їх використання
Тема 10. Аналіз витрат на виробництво і собівартості продукції					
Виявляти резерви зниження витрат на виробництво і собівартості продукції	Класифікація витрат	Знання методичних основ аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції	Обґрунтовувати вибір методу для проведення аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції	Презентувати результати проведеного аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції	Відповідальність за точність і коректність проведеного аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	7
4. Структура навчальної дисципліни.....	13
5. Теми практичних занять	15
5.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	17
6. Самостійна робота.....	20
6.1. Контрольні запитання для самодіагностики	22
7. Індивідуально-консультативна робота	24
8. Методи навчання	25
9. Методи контролю	28
10. Розподіл балів, які отримують студенти	33
11. Рекомендована література.....	38
11.1. Основна	38
11.2. Додаткова	38
Додатки.....	40

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030508 "Фінанси і кредит"
(спеціалізації "Оподаткування")
денної форми навчання

Самостійне електронне текстове мережне видання

Укладач **Іващенко** Ганна Анатоліївна

Відповідальний за випуск *Отенко І. П.*

Редактор *Ковальчук М. А.*

Коректор *Ковальчук М. А.*

План 2015 р. Поз. № 79 ЕВ. Обсяг 44 с.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Леніна, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.